

QORTI TAL-APPELL KRIMINALI

Onor. Imħallef Dr. Neville Camilleri
B.A., M.A. (Fin. Serv.), LL.D., Dip. Trib. Eccles. Melit.

Appell Numru 14/2016

Il-Pulizija

vs.

Christopher Galea

Illum 27 ta' Frar 2024

Il-Qorti,

Rat l-imputazzjonijiet migjuba kontra l-appellant **Christopher Galea**, detentur tal-Karta tal-Identita' bin-Numru 132075(M), akkużat quddiem il-Qorti tal-Magistrati (Malta) talli fix-xahar ta' Ottubru 2012 u fix-xhur u s-snin ta' qabel, f'dawn il-Gzejjer, b'diversi atti magħmulin fi żminijiet differenti, izda li jiksru l-istess dispozizzjoni tal-liġi u li ġew magħmula b'rizoluzzjoni waħda:

1. bhala ufficjal jew impjegat pubbliku, bid-dieher jew bil-moħbi jew bil-mezz ta' persuna oħra, ha interess privat

f'agġudikazzjoni, appalt, jew amministrazzjoni, sewwa jekk kellu għal kollox jew f'parti t-trigija jew is-sorveljanza tagħhom, kif ukoll jekk kellu din it-trigija jew sorveljanza fiż-żmien li l-agġudikazzjoni, l-appalt jew l-amministrazzjoni nbdew;

2. fl-istess perjodu u ċirkostanzi bħala uffiċjal jew impjegat pubbliku illi ha interess privat f'affari li dwarha kien inkarigat jagħti ordnijiet, jagħmel likwidazzjonijiet, rangamenti jew hlasijiet ta' kull xorta li jkun.

Rat is-sentenza tal-Qorti tal-Maġistrati (Malta) bħala Qorti ta' Ġudikatura Kriminali tal-14 ta' Jannar 2016, fejn il-Qorti, wara li rat Artikoli 124 u 125 tal-Kapitolu 9 tal-Liġijiet ta' Malta, sabet lill-imputat hati tal-imputazzjonijiet addebitati fil-konfront tiegħu u kkundannatu sitt (6) xhur prigunerija li *ai termini* ta' Artikolu 28A tal-Kapitolu 9 tal-Liġijiet ta' Malta ġew sospizi għal sena mid-data tas-sentenza. Il-Qorti spjegat lill-imputat ir-responsabilitajiet tiegħu *ai termini* tal-istess sentenza.

Rat ir-Rikors tal-appellant ipprezentat fil-25 ta' Jannar 2016 fejn talab lil din il-Qorti sabiex: *"jogħgobha tħassar l-istess sentenza billi tilliberah minn kull piena u imputazzjoni, jew, sussidjarjament, f'każ li tikkonferma l-ħtija tal-imputat, toarja l-piena inflitta fil-konfront tiegħu għal waħda aktar xierqa fiċ-ċirkostanzi."*

Rat l-atti u d-dokumenti kollha.

Rat illi dan l-appell ġie assenjat lil din il-Qorti kif preseduta fid-9 ta' Jannar 2023 b'"Assenjazzjonijiet ta' Kawżi u Doveri" mogħti mis-S.T.O. Prim'Imhalled Mark Chetcuti.

Rat il-fedina penali aġġornata tal-appellant eżebita mill-Prosekuzzjoni fuq ordni tal-Qorti.

Rat illi mill-verbal tas-seduta tal-11 ta' Settembru 2017 (*a fol.* 185) miżmuma quddiem din il-Qorti kif diversament preseduta jirriżulta li l-partijiet qablu li fis-sottomissjonijiet u l-eventwali

gudizzju f'dan l-appell m'għandux jittiehed kont tal-istqarrija tal-appellant.

Rat it-traskrizzjoni tas-sottomissjonijiet bil-fomm li kienu saru quddiem din il-Qorti kif diversament preseduta.

Semgħet, fis-seduta tat-23 ta' Jannar 2024, dak li ngħad mill-konsulent legali tal-appellant u dana b'zieda ma' dak li kien għe sottomess quddiem din il-Qorti kif diversament preseduta.

Ikkunsidrat

Illi din hija sentenza dwar appell minn sentenza mogħtija mill-Ewwel Qorti fl-14 ta' Jannar 2016 fejn fis-seduta tat-23 ta' Jannar 2024 il-konsulenti legali qablu li din il-Qorti kif preseduta setgħet thalli l-appell għas-sentenza.

Illi fir-Rikors tal-appell tiegħu l-appellant jitlob lil din il-Qorti sabiex tilliberah mill-imputazzjonijiet addebitati fil-konfront tiegħu jew alternattivament teroga piena aktar xierqa għaċ-ċirkostanzi tal-każ.

Illi l-fatti tal-każ jirrigwardaw allegat abbuż minn naħa tal-appellant fir-rigward ta' xiri ta' *stationery* għall-Pulizija. Jidher li l-appellant kien responsabbli sabiex jikseb kwotazzjonijiet meta jkun hemm bżonn li l-Pulizija jixtru xi *stationery* fil-fattispeċie *toners*. Jirrizulta li Frar 2005 l-appellant irreġistra kumpannija bl-isem ta' Crownee Limited (Dok. "QT" - *a fol. 83 et seq.*) permezz ta' liema kumpannija huwa kien jissottometti offerti għal kwotazzjonijiet mahruġa għal xiri ta' *toners* li kien jamministra huwa. Kompetitur tiegħu għamel ilment permezz tal-avukat tiegħu dwar il-fatt li l-appellant kien qed jirbaħ il-maġġoranza kbira tal-kwotazzjonijiet għal xiri ta' *toners*. Minn dan il-punt inbeda l-istħarriġ tal-Pulizija.

Illi permezz tal-appell tiegħu l-appellant iressaq zewġ aggravji li din il-Qorti ser tgħaddi sabiex tistħarriġhom separatament. Qabel tipproċedi ulterjorment, din il-Qorti tinnota li jkun opportun li

tagħmel riferenza għas-sentenza mogħtija fil-25 ta' Jannar 2024 fl-ismijiet **Il-Pulizija vs. Brandon Said** (Numru 17/2023/1) fejn din il-Qorti diversament preseduta qalet hekk:

“Illi hu principju stabbilit fil-ġurisprudenza ta' din il-Qorti li din il-Qorti ma tiddisturbax l-apprezzament dwar il-provi magħmul mill-Ewwel Qorti jekk tasal għall-konklużjoni li dik il-Qorti setgħet raġonevolment u legalment tasal għall-konklużjoni li waslet għaliha. Fi kliem ieħor, din il-Qorti ma tibdilx id-diskrezzjoni fl-apprezzament tal-provi magħmula mill-Ewwel Qorti, iżda tagħmel apprezzament approfondit tal-istess biex tara jekk l-Ewwel Qorti kinitx raġonevoli fil-konklużjoni tagħha. Jekk din il-Qorti tasal għall-konklużjoni li l-Ewwel Qorti, fuq il-provi li kellha quddiemha, ma setgħetx raġonevolment tasal għall-konklużjoni li waslet għaliha, allura dik tkun raġuni valida, sabiex tbiddel dik id-diskrezzjoni u konklużjoni.”

Illi l-Qorti ser tgħaddi issa sabiex tagħmel il-konsiderazzjonijiet tagħha dwar l-aggravji mressqa mill-appellant fir-Rikors tal-appell tiegħu b'dan illi tinnota li minkejja dak li jirriżulta fit-traskrizzjoni tas-sottomissjonijiet li saru quddiem din il-Qorti kif diversament preseduta, hija marbuta biss mal-aggravji msemmija mill-appellant fir-Rikors tal-appell tiegħu.

Ikkunsidrat

Illi fl-ewwel aggravju tiegħu l-appellant jilmenta li l-fatti riżultanti waqt il-proċeduri ma jistgħu qatt iwasslu sabiex tinstab ħtija fih. Jirreferi għal fatt li meta s-Supretendent Mario Spiteri mar għand l-Avukat Ġenerali biex jieħu direzzjoni dwar jekk il-każ kienx biss ta' natura dixxiplinarja jew inkella kriminali, l-Avukat Ġenerali qallu li *prima facie* jeżisti reat taħt Artikoli 124 u 125 tal-Kapitolu 9 tal-Liġijiet ta' Malta. L-appellant jargumenta li sabiex jiġi mressaq każ jeħtieġ li jkun hemm provi sal-grad rikjest fil-kamp kriminali u mhux *prima facie*. Huwa jispjega li dak li kien jagħmel kien biss il-qadi tal-mansjonijiet tiegħu waqt li l-approvazzjoni kienet tmiss

lis-superjuri tiegħu. Jgħid li huwa qatt ma xtara direttament il-provvista jew indaħal biex tintgħażel kumpannija minn oħra. Jirreferi għax-xieħda ta' Publius Agius (Direttur tal-Finanzi u Amministrazzjoni mad-Dipartiment tal-Pulizija) tal-11 ta' April 2013 fejn jispjega li hu (l-appellant) kien jiġbor il-kwotazzjonijiet għall-affarijiet li kellu bżonn id-dipartiment. Jishaq li Agius jirreferi għal fatt li x-xiri kien jinżamm taħt il-ħames mitt lira Maltin (Lm500) mhux sabiex jiġu evitati l-proċeduri iżda minħabba li Publius Agius u d-diretturi preċedenti kienu ħarġu direttiva sabiex ma jiġux ordnati oġġetti b'valur ta' aktar minn ħames mitt lira Maltin (Lm500). Jilmenta li stante li d-deċiżjoni finali ma kinitx tiegħu, huwa ma setax jinstab ħati tal-imputazzjonijiet miġjuba kontra tiegħu.

Illi l-appellant jargumenta wkoll li mill-provi prodotti hija mankanti l-intenzjoni tiegħu li kienet waħda frawdolenti. Jgħid li anzi jirriżulta li l-prodotti mibjugħa kienu irħas mill-prodotti ta' kompetituri oħra u jargumenta li għalhekk huwa sab ruħu mixli bi proċeduri kriminali kontra tiegħu minħabba li kien hemm rapport minn terz. Ikompli jgħid li mill-provi jirriżulta li dan it-terz regolarment intalab jagħti kwotazzjonijiet u jispjega li l-aħjar prova li l-element tal-frodi huwa mankanti jorog mir-rapport tal-*Internal Audit & Investigations Department (IAID)*. Jgħid li jekk l-anqas l-investigazzjoni interna ma waslet għal konkluzjoni li kien hemm frodi, kif jista' wieħed jilħaq il-konvinciment morali neċessarju sal-grad rikjest fil-kamp kriminali sabiex hu jitqies ħati tar-reati addebitati lilu?!

Illi fir-rigward it-tieni (2) imputazzjoni l-appellant jilmenta li huwa qatt ma ta ordnijiet, għamel likwidazzjonijiet, rangamenti jew ħlasijiet minħabba li dan kien isir minn Karen Zahra li kienet toħroġ l-LPO's u tagħzel l-aħjar offerta. Jispjega li dan kien każ li *se mai* kellhom jitteħdu passi dixiplinari kontra tiegħu (tal-appellant) u li ma kienx hemm l-elementi rikjesti sabiex jinstab ħati tar-reati addebitati lilu.

L-Ewwel (1) Imputazzjoni

(Interest privat f'agġudikazzjoni):

Illi din il-Qorti ser tibda billi tagħmel referenza għall-ewwel (1) imputazzjoni addebitata fil-konfront tal-appellant allura imputat, liema imputazzjoni temerġi minn Artikolu 124 tal-Kapitolu 9 tal-Liġijiet ta' Malta li jaqra hekk:

“Kull uffiċjal jew impjegat pubbliku illi, bid-dieher jew bil-moħbi jew bil-mezz ta' persuna oħra, jieħu interess privat f'agġudikazzjoni, appalt, jew amministrazzjoni, sewwa jekk ikollu għal kollox jew f'parti t-trigija jew is-sorveljanza tagħhom, kif ukoll jekk kellu din it-trigija jew sorveljanza fiż-żmien li l-agġudikazzjoni, l-appalt, jew l-amministrazzjoni nbdew, jehel, meta jinsab hati, il-piena ta' prigunerija minn xahar sa sitt xhur, u l-interdizzjoni perpetwa tal-kariga jew impieg tiegħu pubbliku.”

Illi tajjeb wieħed jifhem li uffiċjali/impjegati pubbliċi għandhom rwol essenzjali fl-amministrazzjoni għaqlija tal-fondi pubbliċi u finalment ukoll fir-rigward tal-akkwist pubbliku. Tajjeb wieħed jifhem li r-rwol tagħhom huwa tali li jirrikjedi minnhom l-oġhla standard ta' onesta' u integrita'. F'dan ir-rigward, din il-Qorti tagħmel riferenza għal dak li jgħid il-Professor Sir Anthony Mamo fin-Noti tiegħu Notes on Criminal Law (Second Year) fejn jgħid hekk:

“The special position of public officers and functionaries often makes it necessary that they should abstain from doing certain acts which in the case of others are perfectly permissible and legitimate. Being the depositaries of trust of the Government and consequently also of that of the public, they should discharge their fiduciary office so as to keep away from themselves even the suspicion or fear of any fraud to the detriment of the public or of private individuals whose affairs they are called upon to administer, manage or supervise. And as such suspicion or fear is bound to

arise whenever there is a conflict between one's own interests and those of others, so the law wisely prohibits public officers or functionaries from having any private interests in matters appertaining to their office."

Illi din il-Qorti taqbel perfettament ma' dak li għadu kemm ġie ċċitat. Il-Qorti ser tgħaddi sabiex tqies x'inhuma l-elementi kostituttivi tar-reat in kwistjoni.

Illi l-ewwel u qabel kollox il-persuna li twettaq dan ir-reat trid tkun uffiċjal jew impjegat pubbliku. Mix-xieħda mogħtija minn Noel Grixti Damato (*a fol. 77 et seq.*) jirriżulta mingħajr ebda dubju li l-appellant kien uffiċjal pubbliku meta twettaq l-allegat reat.

Illi element iehor jirrigwarda l-fatt li l-uffiċjal pubbliku jkun ħa interess privat fl-aġġudikazzjoni, appalt, jew amministrazzjoni. Issa jirriżulta ampjament ippruvat u ma huwiex kontestat li kumpannija tal-appellant kienet tiġi aġġudikata kwotazzjonijiet mid-dipartiment tal-Pulizija waqt li huwa kien responsabbli sabiex jikseb il-kwotazzjonijiet. F'dan ir-rigward tajjeb wieħed jirreferi għar-rapport tal-*Internal Audit and Investigations Department* (Dok. "LV" - *a fol. 48 et seq.*), f'liema rapport (*a fol. 52*) jiġi spjegat li t-toners għal ċertu printers użati mill-Pulizija kienu jinxtrow esklussivament mill-kumpanniji tal-appellant. Mill-istess rapport jirriżulta li kien hemm diskrepanzi sostanzjali bejn dak li nxtara u dak li nstab fl-istores tal-Pulizija. Din il-Qorti żżid li ma hemmx provi li dan kien tort tal-appellant u għalhekk dan l-aħħar punt ma għandux jiġi meqjus għas-sejbien *o meno* tal-ħtija tiegħu. Jirriżulta wkoll mix-xieħda mogħtija minn Publius Agius (*a fol. 18 et seq.*) li r-rwol tal-appellant kien dak li jikseb il-kwotazzjonijiet. Din il-Qorti tqis li din il-mansjoni hija effettivament kritika minħabba li ma jidhirx li l-kwotazzjonijiet kienu jiksbu permezz ta' xi sejħa pubblika. Tant hu hekk li fir-rapport tal-IAID hawn fuq imsemmi (*a fol. 54*) l-awdituri jgħidu li għas-sena 2012 instabu biss ftit dokumenti rigwardanti l-kwotazzjonijiet. Saħansitra fl-istess IAID jingħad li jista' jkun li tali kwotazzjonijiet kienu inkisbu verbalment. Għal din il-Qorti dan huwa allarmanti minħabba li l-appellant seta' (fil-każ ta' kwotazzjonijiet verbali)

“jagħti prezz irħas” minn dawk tal-kompetituri tiegħu b’dana allura li l-uffiċjali li jagħmlu l-aġġudikazzjoni ma jkollhom l-ebda alternattiva hlief li jagħtu l-kwotazzjoni lill-kumpannija tal-appellant. Għalhekk anke dan l-element huwa ppruvat.

Illi mill-istess fatti jirrizulta li l-appellant kellu fdati lilu s-supervizjoni tal-amministrazzjoni meta huwa kien jitlob u jikseb il-kwotazzjonijiet in kwistjoni.

Illi l-appellant jishaq li huwa kien ibiegh l-affarijiet lill-Pulizija bi prezz irħas minn dawk tal-kompetituri u li għalhekk ma wettaqx frodi u li konsegwentement għandu jiġi liberat. Dwar dan il-punt din il-Qorti tirreferi għal dak li jgħid il-Professor Sir Anthony Mamo meta fuq dan il-punt jgħid hekk fin-Noti tiegħu Notes on Criminal Law (Second Year):

“Nor finally is it necessary that the public administration should have suffered any actual injury.”

Illi din il-Qorti taqbel ma’ dan u tagħmlu tagħha b’dan għalhekk li d-difiża tal-appellant f’dan ir-rigward ma għandha l-ebda rilevanza u sejra tiġi mwarrba.

Illi l-appellant jargumenta li huwa ma wettaq l-ebda frodi u sabiex isostni dan il-punt jirreferi għal dak li qalu l-awdituri tal-IAID. Din il-Qorti tibda billi tgħid li dan ir-rapport ma jgħidx li ma twettqitx frodi, iżda li minhabba nuqqas ta’ dokumentazzjoni huma ma setgħux jaslu għal konkluzjoni fuq dan il-punt. Din il-Qorti tirrimarka wkoll li l-element ta’ frodi ma huwiex element kostituttiv ta’ dan ir-reat kif jipprova jargumenta l-appellant iżda huwa element li jitqies bħala ċirkostanza aggravanti. F’dan ir-rigward din il-Qorti tagħmel riferenza għal Artikolu 126 tal-Kapitolu 9 tal-Liġijiet tal-Malta li jistabbilixxi hekk:

“Kemm-il darba, fil-kazijiet imsemmija fl-aħħar żewġ artikoli qabel dan, tkun ukoll saret ħsara b’qerq lill-amministrazzjoni illi magħha l-affari jkollha x’taqsam, il-

piena tkun ta' prigunerija minn tmintax-il xahar sa tliet snin, bl-interdizzjoni stabbilita f'dawk l-artikoli."

Illi dan huwa suffragat ukoll mill-Professor Mamo li fin-Noti tieghu hawn fuq imsemmija jghid hekk:

"This comment made with reference to the corresponding section of the "Progetto Zanardelli" of 1887 fully applies to our law, which expressly at Sec. 124 [illum Artikolu 126], takes account of "any fraudulent loss caused to the administration to which the matter belonged" not as an essential constituent of the crime under sec. 122 [illum Artikolu 124], but only for the purpose of aggravating the punishment therein prescribed."

Illi ghalhekk anke dan il-punt jisthoqqlu li jigi miċhud.

It-Tieni (2) Imputazzjoni

(Interest privat f'għoti ta' ordnijiet):

Illi din l-imputazzjoni temerġi minn Artikolu 125 tal-Kapitolu 9 tal-Liġijiet ta' Malta li jaqra hekk:

"Kull uffiċjal jew impjegat pubbliku illi jiehu interess privat f'affari li dwarha jkun inkarigat jagħti ordnijiet, jagħmel likwidazzjonijiet, rangamenti jew ħlasijiet ta' kull xorta li jkunu, jehel, meta jinsab hati, il-pieni msemmijin fl-aħħar artikolu qabel dan."

Illi dwar din l-imputazzjoni l-appellant jilmenta li huwa ma kienx responsabbli għal aġġudikazzjoni tal-kwotazzjoni jew għal pagamenti.

Illi din il-Qorti tqis mingħajr dubju li meta wiehed ikun qed jitlob kwotazzjonijiet, huwa jkun qiegħed jistabbilixxi arrangamenti ta' kif ser jiġu pprovdu l-affarijiet li jkun qed jinxtrow. Għalhekk fil-fehma ta' din il-Qorti huwa ampjament ippruvat li l-aġir tal-appellant jaqa' fil-parametri tal-artikolu hawn fuq citat. Għalhekk

l-Ewwel Qorti setgħet raġonevolment tasal għal konkluzjoni li waslet għaliha.

Konsegwentement l-ewwel aggravju tal-appellant qed ikun miċhud.

Ikkunsidrat

Illi fit-tieni aggravju l-appellant jilmenta dwar il-piena erogata mill-Ewwel Qorti fil-konfront tiegħu. Jishaq li din il-piena kienet waħda harxa meta jitqies li ngħatat fil-massimu tagħha. Jispjega li meta ppreżenta r-Rikors tal-appell tiegħu huwa kellu wiehed u erbghin (41) sena u li kellu fedina penali netta. Jitlob li jittiehed in konsiderazzjoni l-fatt li huwa ma arreka l-ebda ħsara lill-amministrazzjoni pubblika anzi bil-kontra ffrankalha l-flus. Għalhekk jitlob piena aktar miti tenut kont taċ-cirkostanzi kollha tal-każ.

Illi dwar dan l-aggravju din il-Qorti tibda billi tinnota li hija ma tiddisturbax il-piena erogata mill-Ewwel Qorti fejn din il-piena ma tkunx eċċessiva jew żbaljata fil-prinċipju. F'dan ir-rigward issir riferenza għas-sentenza mogħtija fit-22 ta' Settembru 2016 fl-ismijiet **Il-Pulizja vs. Eric Zammit** (Numru 139/2015) fejn din il-Qorti diversament preseduta qalet hekk:

“Illi għe stabbilit b'mod kopjuż fil-ġurisprudenza illi qorti ta' reviżjoni bħala regola ma ttrimpjazzax il-piena mogħtija mill-Ewwel Qorti b'dik li kieku hija - cioè din il-Qorti - kienet tagħti f'dawk iċ-cirkostanzi kemm-il darba ma jkunx jirriżulta li l-piena mogħtija mill-Ewwel Qorti kienet b'xi mod *“wrong in principle”* jew *“manifestly excessive”*.”

Illi l-Ewwel Qorti kkundannat lill-appellant allura imputat għal piena ta' sitt (6) xhur prigunerija li ġew sospizi għal sena. Filwaqt li din il-Qorti tinnota li din il-piena taqa' fil-parametri tal-ligi, tinnota wkoll li l-aġir tal-appellant għandu jiġi skorragut fi hdan l-amministrazzjoni pubblika u għalhekk l-element ta' deterrent

f'dan il-każ għandu jirbaħ fuq l-elementi l-oħra li jsawwru l-kalibrazzjoni tal-piena. Jirriżulta wkoll li l-Ewwel Qorti ma applikatx il-piena kollha prospettata fil-liġi u cioè “l-interdizzjoni perpetwa tal-kariga jew impieg tiegħu pubbliku”, liema piena hija obbligatorja. Izda ma sarx appell mill-Avukat Ġenerali dwar dan. Minkejja dan, tenut kont tal-fatt li l-fedina penali tal-appellant hija waħda bla mittiefsa u tenut kont ukoll tad-dewmien li hađu dawn il-proċeduri sabiex jiġi konkluzi llum, din il-Qorti hija tal-fehma li għandha tvarja l-piena erogata mill-Ewwel Qorti u b'hekk l-aggravju in eżami qed jiġi milqugħ.

Decide

Għal dawn il-motivi, il-Qorti taqta' u tiddeciedi billi tilqa' *in parte* l-appell imressaq mill-appellant Christopher Galea u tgħaddi għalhekk biex tirriforma s-sentenza appellata billi:

- tikkonferma dik il-parti tas-sentenza appellata fejn sabet lill-appellant hati tal-imputazzjonijiet addebitati fil-konfront tiegħu;
- tħassar u tirrevoka dik il-parti tas-sentenza appellata fejn l-appellant gie kkundannat sitt (6) xhur prigunerija li *ai termini* ta' Artikolu 28A tal-Kapitolu 9 tal-Liġijiet ta' Malta ġew sospizi għal sena u minflok tikkundanna lill-appellant għal perjodu ta' erba' (4) xhur prigunerija li b'applikazzjoni ta' Artikolu 28A tal-Kapitolu 9 tal-Liġijiet ta' Malta qed jigu sospizi għal sena mil-lum.

Il-Qorti twissi lil hati bil-konsegwenzi skont il-liġi jekk huwa jikkommetti reat ieħor matul il-perijodu operattiv ta' din is-sentenza.

Onor. Dr. Neville Camilleri
Imħallef

Alexia Attard
Deputat Registratur